

Статут Міжнародної ради з охорони пам'яток та історичних місць (ІКОМОС)

I. Назва та місцезнаходження

Стаття 1

Створено організацію під назвою Міжнародна рада з охорони пам'яток та історичних місць, яка іменуватиметься далі аббревіатурою ІКОМОС.

Стаття 2

Штаб-квартиру ІКОМОС розміщено в Парижі. Її місцезнаходження може бути змінено за рішенням Генеральної асамблеї.

II. Визначення

Стаття 3

У цьому Статуті розглядатимуться:

- а) як **пам'ятка**: будь-яка споруда (з прилеглою територією та нерухомим за природою або за призначенням майном, а також із пов'язаним з нею рухомим майном), що є цікавою з погляду історії, архітектури, мистецтва, науки або етнології. Цим визначенням охоплено твори монументальної скульптури чи монументального малярства, елементи і структури археологічного характеру, написи, печерні житла та сукупності з вищезазначених елементів;
- б) як **ансамбль**: будь-яка сукупність відособлених або поєднаних між собою споруд, що за своєю архітектурою, єдністю з ландшафтом становить особливу історичну, мистецьку, наукову, соціальну чи етнологічну цінність, а також її побудоване чи природне довкілля;

с) як історичне місце: будь-яка топографічно визначена зона чи ландшафт, що завдячує своїм виникненням людині, природі або сумісній праці людини та природи і має особливу вартість завдяки своїй красі чи є цікавою з археологічного, історичного, мистецького, етнологічного чи антропологічного погляду. Цим визначенням охоплено також історичні сади та парки.

Попередні визначення **не поширюються**:

- на рухоме майно, що зберігається в пам'ятках і становить частину музейних колекцій;
- на археологічні колекції, що зберігаються в музеях або сховищах, влаштованих на археологічних або історичних місцях;
- на музеї просто неба.

III. Мета й діяльність

Стаття 4

ІКОМОС є міжнародною організацією, **призначеною** сприяти на міжнародному рівні **зберіганню, захистові, використанню та належній презентації пам'яток, ансамблів та історичних місць.**

Стаття 5

Для досягнення цієї мети ІКОМОС:

- об'єднує органи управління, інституції та осіб**, що зацікавлені у зберіганні пам'яток, ансамблів та історичних місць, і забезпечує їхнє представництво при міжнародних інституціях;
- збирає, вивчає та розповсюджує інформацію відносно принципів, технологій та політики** охорони, зберігання, захисту, повернення до життя, використання й належної презентації пам'яток, ансамблів та історичних місць;
- співробітничує на національному й міжнародному рівнях у **створенні та розвиненні центрів документації** з проблем зберігання, захисту та належної презентації пам'яток, ансамблів та історичних місць, а також вивчення та практичного застосування традиційних технологій будівництва;

- d) сприяє прийняттю й виконанню міжнародних рекомендацій щодо захисту, зберігання та належної презентації пам'яток, ансамблів та історичних місць;
- e) співробітничав в розробленні програм підготовки фахівців у сфері зберігання, захисту та належної презентації пам'яток, ансамблів та історичних місць;
- f) встановлює та підтримує тісне співробітництво з ЮНЕСКО, Міжнародним дослідницьким центром зі збереження та реставрації культурних цінностей (Римським центром), регіональними центрами зі зберігання під егідою ЮНЕСКО та іншими міжнародними та регіональними інституціями та організаціями, що мають на меті подібні завдання;
- g) сприяє та ініціює різноманітну діяльність, яка відповідає Статутові ІКОМОС.

IV. Членство

Стаття 6

а) ІКОМОС має у своєму складі чотири категорії членства: індивідуальне, колективне (інституції), благодійне та почесне членство.

- 1) Статус індивідуального члена визнається за особами, професійна чи інша діяльність яких забезпечує їхню компетентність у справі зберігання пам'яток, ансамблів та історичних місць (у розумінні статті 3); ці особи можуть належати до штату наукових, технічних та адміністративних працівників національних, регіональних і місцевих служб, займаючись пам'ятками та історичними місцями, красними мистецтвами і старожитностями, а також можуть бути фахівцями та уповноваженими у справі зберігання, реставрації, повернення до життя, використання й належної презентації пам'яток, історичних місць і ансамблів та фахівцями у сфері архітектури, містобудування, історії мистецтва, археології, етнології та документації. Як виняток, статус індивідуального члена може бути наданий іншим особам, що поділяють зацікавленість метою та діяльністю ІКОМОС. Тільки індивідуальні члени мають право бути обраними, згідно з положеннями статті 10, на будь-яку посаду в ІКОМОС.

- 2) Статус колективного члена визнається за інституціями незалежно від їхнього характеру, діяльність яких скерована на охорону, зберігання, реставрацію, використання, повернення до життя або належну презентацію пам'яток, ансамблів та історичних місць, як їх було визначено у статті 3; за інституціями, яким належать або у віданні яких знаходяться пам'ятки, ансамблі та історичні місця; за інституціями, що присвячують всю або частину своєї діяльності одній або декільком із перелічених вище функцій стосовно до пам'яток, ансамблів та історичних місць.
- 3) Статус благодійного члена визнається за особами та установами, які бажають підтримувати цілі й діяльність ІКОМОС та сприяти міжнародному співробітництву на користь охорони культурної спадщини.
- 4) Статус почесного члена надається, за пропозицією національних комітетів, Генеральною асамблеєю ІКОМОС особам, які мають видатні заслуги у справі зберігання, реставрації та належної презентації пам'яток, історичних місць та ансамблів.

б) **Члени ІКОМОС засновують у кожній країні національні комітети.** Заяви про вступ передаються цим комітетам, якщо такі існують. Всі члени національних комітетів мають право брати участь у Генеральній асамблеї ІКОМОС. Проте кількість голосів на Генеральній асамблеї обмежено 18 за кожний національний комітет. Члени, належно призначені брати участь у голосуванні згідно зі статтею 13 "е", можуть бути репрезентовані на асамблеї за дорученням, наданим іншому членові свого національного комітету. Але жоден член не може розпоряджатися більш як п'ятьма голосами (крім власного).

с) Якщо країна не має свого національного комітету, із заявами про вступ у члени слід звертатися за схваленням Бюро ІКОМОС до Секретаріату ІКОМОС. Члени, що походять з країн, де немає національних комітетів, мають ті самі права, що й члени національних комітетів, за винятком права голосу на Генеральній асамблеї.

д) Благодійні та почесні члени мають право брати участь у Генеральній асамблеї ІКОМОС без права голосу.

е) Індивідуальні, колективні чи благодійні члени сплачують не пізніше 1 травня кожного року щорічні членські внески, сума яких визначається для кожної категорії членів Виконавчим комітетом ІКОМОС. Будь-які зміни суми членських внесків мають затверджуватися Генеральною асамблеєю

ІКОМОС. Після сплати членських внесків кожен член отримує членський квиток і періодичні видання, а також інші привілеї, що їх подеколи визначає Виконавчий комітет. Кожен член має право бути присутнім на Генеральній асамблеї та звертатися за консультацією до Центру документації ІКОМОС. Почесні члени від сплати членських внесків звільнюються.

Стаття 7

Статус члена ІКОМОС втрачається:

- a) в разі особистої відмови, що подається за три місяці до кінця календарного року у вигляді попередження, скерованого в письмовій формі національному комітетові; така відмова не звільняє від обов'язку сплатити членські внески за поточний рік;
- b) у разі виключення, оголошеного Генеральною асамблеєю або Виконавчим комітетом, за несплату членських внесків або з якогось іншого законного мотиву.

V. Адміністративна структура

Стаття 8

- a) органами ІКОМОС є:
  - Генеральна асамблея, Виконавчий комітет, Консультативний комітет, національні комітети, міжнародні комітети, Секретаріат.
- b) Кожен із цих органів визначає свої правила внутрішнього розпорядку, форми своєї роботи та обирає своє бюро згідно з приписами Статуту.

Стаття 9

Генеральна асамблея є верховним органом ІКОМОС.

Вона утворюється самостійно, обираючи свого президента, трьох віце-президентів та одного уповноваженого доповідача офіційної думки, мандати яких закінчуються із завершенням сесії. Вона сама визначає власні правила внутрішнього розпорядку. Окрім цього, вона обирає президента ІКОМОС, п'ятьох віце-президентів, генерального секретаря, генерального

уповноваженого з фінансових питань та 12 членів Виконавчого комітету, причому всі вони обираються з-поміж індивідуальних членів у такий спосіб, щоб забезпечити репрезентацію різних фахів. Вона визначає штаб-квартиру ІКОМОС, приймає поправки до Статуту, визначає програми, схвалює доповіді генерального секретаря та генерального уповноваженого з фінансових питань, а також бюджетні напрямки на три наступні бюджетні роки, та стежить за дотриманням цілей організації. Вона затверджує суму внесків. Вона обирає, за пропозицією національних комітетів, почесних членів.

Генеральна асамблея є відкритою для всіх членів ІКОМОС. Вона скликається на чергову сесію раз на три роки, причому місце й дату її проведення вибирає Виконавчий комітет, а на позачергову сесію - на вимогу більшості членів Виконавчого комітету чи третини членів ІКОМОС. Необхідний кворум - третина членів ІКОМОС, які мають право голосу, згідно зі статтею 6 "b" Статуту. За відсутності кворуму Генеральна асамблея збирається в тому ж місці через двадцять чотири години, щоб ухвалити необхідне рішення незалежно від кількості тих, хто бере участь у голосуванні.

Стаття 10

а) Виконавчий комітет є органом керівництва ІКОМОС. Він складається з 26 членів, а саме:

- президента;
- 5 віце-президентів;
- голови Консультативного комітету;
- генерального секретаря;
- генерального уповноваженого з фінансових питань;
- 12 членів, обраних Генеральною асамблеєю, та 5 кооптованих членів.

Члени Виконавчого комітету мають бути індивідуальними членами ІКОМОС, обраними на підставі професійної компетентності. Вони мають виконувати свої посадові обов'язки на постійній основі. Почасти вони обираються Генеральною асамблеєю, почасти кооптуються Виконавчим комітетом. Вони мають у справедливий спосіб репрезентувати різні регіони світу. Жодна країна не може бути репрезентована більш як одним членом у системі Виконавчого комітету, за винятком тієї, з якої походить президент ІКОМОС. Виконавчий комітет очолює президент ІКОМОС або, за його відсутності, один із віце-президентів. На засіданнях Виконавчого комітету з правом дорадчого голосу є присутнім керівник Секретаріату.

б) Виконавчий комітет від імені організації має право набувати, позичати, зберігати й використовувати кошти, необхідні для реалізації завдань, передбачених Статутом, а також приймати пожертвування та заповідане. Він готує проекти і контролює виконання програми та бюджету. У період між зібраннями Генеральної асамблеї він діє від її імені. Виконавчий комітет схвалює доповідь генерального уповноваженого з фінансових питань та щорічні бюджети. Він визначає суму членських внесків, реєструє створення національних комітетів, бере до відома їхній склад, пересвідчується у відповідності їхніх статутів Статутові ІКОМОС та в разі потреби затверджує всілякі зміни. Він також схвалює призначення членів міжнародних комітетів (див. статтю 14).

с) Колишні президенти ІКОМОС одержують звання почесного президента і залишаються повноправними членами Виконавчого комітету з дорадчим голосом.

д) Як загальне правило, члени Виконавчого комітету обираються під час Генеральних асамблей таємним голосуванням на трирічний строк із правом переобрання на два наступні трирічні строки.

Під час кожних виборів згідно зі Статутом або після трирічного виконання обов'язків третина членів Виконавчого комітету має оновлюватися. Повторне обрання до Виконавчого комітету члена, що вибуває, можливе лише після трирічного інтервалу. Максимальна тривалість перебування у Виконавчому комітеті становить дев'ять років. Це положення поширюється так само на голову Консультативного комітету, якого пропонують до призначення його колеги.

Єдиний виняток зроблено для членів Виконавчого комітету, які виконують функції президента, генерального секретаря та генерального уповноваженого з фінансових питань. Але вони не можуть залишатися більш як дев'ять років на тій самій посаді. Максимальна тривалість перебування цих членів у Виконавчому комітеті 18 років.

Якщо Генеральна асамблея не може зібратися перед закінченням строку повноважень Виконавчого комітету, останній замінюється новим із допомогою заочних виборів, узяти участь у яких запрошуються всі члени ІКОМОС, котрі мають право голосу згідно зі статтею 6 "b". У разі перебування якої-небудь посадової особи на канікулах Виконавчий комітет обирає на решту строку повноважень заступника, якого підбирають з-поміж індивідуальних членів.

е) Президент скликає Виконавчий комітет на чергову сесію принаймні раз на рік і повинен, якщо цього вимагає третина членів, скликати Виконавчий комітет на позачергову сесію. У тому році, коли проводиться Генеральна асамблея, Комітет збирається перед цією асамблеєю та після неї. Рішення ухвалюються більшістю присутніх або належно репрезентованих членів.

ф) Президент ІКОМОС, віце-президенти, генеральний секретар та генеральний уповноважений з фінансових питань складають бюро. Воно збирається за скликанням президента у проміжок між сесіями Виконавчого комітету та діє від свого імені. Рішення бюро ухвалюються більшістю голосів.

Виконавчий комітет може призначити з-поміж своїх членів заступників генерального секретаря та/або генерального уповноваженого з фінансових питань. Він може залучати до роботи будь-яких експертів, якщо вважатиме за доцільне.

Стаття 11

а) Президент ІКОМОС скликає Генеральну асамблею, скликає та очолює Виконавчий комітет і бюро та визначає їхній порядок денний. Він є повноправним членом Консультативного комітету і репрезентує ІКОМОС через передачу повноважень. За схваленням бюро він може надати право свого підпису на будь-які корисні цілі.

б) Віце-президенти допомагають президентові та заміщають його; вони допомагають йому забезпечувати представництво ІКОМОС та сприяти цілям ІКОМОС в усьому світі. Для цього президент може передавати їм певні повноваження.

с) Генеральний секретар відповідає за роботу Секретаріату ІКОМОС згідно з генеральними напрямками, визначеними Генеральною асамблеєю та Консультативним комітетом і рішеннями Виконавчого комітету та бюро.

д) Генеральний уповноважений з фінансових питань відповідає за фінансову діяльність ІКОМОС. Він готує фінансові звіти та складає бюджетні плани на період від 1 січня по 31 грудня кожного року, згідно з інструкціями бюро визначає розподіл видатків і здійснює платежі.

Стаття 12

а) Консультативний комітет складається з президентів національних комітетів і президентів міжнародних комітетів. Президент ІКОМОС є його повноправним членом. Консультативний комітет створюється самостійно згідно зі своєю власною регламентацією; він обирає свого президента і може призначити одного чи кількох віце-президентів, які допомагають президентові комітету і заміщають його. Він збирається щонайменше раз на рік за скликанням свого президента, а місце й час цього зібрання визначаються Виконавчим комітетом.

б) Консультативний комітет висловлює свою думку або вносить пропозиції до Генеральної асамблеї та Виконавчого комітету відносно напрямку діяльності та пріоритетів програм ІКОМОС. Він вивчає подібні пропозиції, внесені національними комітетами, та передає їх, супроводячи своїми рекомендаціями, на виконання до Виконавчого комітету. Він знайомиться з діяльністю національних і міжнародних комітетів та вносить із цього приводу відповідні рекомендації.

с) У році, що передує рокові зібрання Генеральної асамблеї, Консультативний комітет складає список кандидатів на вибори до Виконавчого комітету, що включає всі кандидатури, запропоновані національними комітетами, а також ті, що їх сам пропонує. Про цей список повідомляють принаймні за 120 днів перед датою Генеральної асамблеї всіх членів ІКОМОС, які можуть, відповідно до її Статуту, запропонувати інші кандидатури.

Стаття 13

а) У кожній країні, яка є державою-членом ЮНЕСКО, може бути створено національний комітет ІКОМОС згідно з національними законами, що стосуються цієї сфери. Останній має налічувати щонайменше п'ять індивідуальних членів. Створення національного комітету підлягає схваленню Виконавчим комітетом під час його найближчого зібрання відповідно до положень статті 9 "b".

б) У кожній країні національні комітети складаються з членів усіх категорій - індивідуальних, колективних, благодійних і почесних відповідно до положень статті 6. Національні комітети одержують і приймають заявки про вступ у члени ІКОМОС та інформують Секретаріат про імена нових членів.

с) Національні комітети приймають власні правила внутрішнього розпорядку, розробляють та здійснюють свої національні програми відповідно до мети й завдань ІКОМОС.

d) Вони виконують рішення Генеральної асамблеї та програми, запропоновані Консультативним і Виконавчим комітетами ІКОМОС.

e) У ширшому масштабі вони пропонують рамки дискусії та обміну національною й міжнародною інформацією відносно принципів і технічних, юридичних та адміністративних засобів зберігання, реставрації використання й належної презентації пам'яток, історичних місць та ансамблів.

f) Національні комітети висувають своїх представників на Генеральну асамблею в кількісних межах, визначених у статті 6 "b" та згідно з положеннями власних статутів. Індивідуальні члени мають становити більшість членів із правом голосу в кожному національному комітеті. Імена членів, що їх визначено для участі в голосуванні на Генеральній асамблеї, мають бути повідомлені Секретаріатові ІКОМОС не пізніше як за місяць до відкриття Генеральної асамблеї. Представники колективних членів мають бути попередньо запропоновані відповідними повноважними органами.

g) Національні комітети збираються принаймні раз на рік на чергову сесію за скликанням свого президента з метою розгляду щорічних звітів про діяльність, що скеровуються президентові ІКОМОС.

Стаття 14

a) Міжнародні комітети є технічними органами ІКОМОС. На цій підставі вони вивчають окремі фахові проблеми в рамках генеральної програми ІКОМОС.

b) Виконавчий комітет ІКОМОС створює та розпускає міжнародні комітети та призначає їхніх перших президентів. Призначення членів міжнародних комітетів затверджується Виконавчим комітетом за пропозицією президента відповідного комітету.

c) Міжнародні комітети ухвалюють власні правила внутрішнього розпорядку, розробляють і виконують власну програму та подають її на апробацію Виконавчому комітетові згідно зі статтею 10 "b", а також подають щорічний звіт про свою діяльність. У своїй системі вони можуть створювати робочі групи у формі підкомітетів або комісій.

Стаття 15

Секретаріатові доручено виконання та координацію під керівництвом бюро програми, складеної Генеральною асамблеєю. Він, під контролем генерального секретаря та генерального уповноваженого з фінансових питань, відповідає за функціонування ІКОМОС у рамках рішень Генеральної асамблеї та Виконавчого комітету і відповідно до генеральних напрямків, визначених президентом.

Він складає щорічний звіт про діяльність. Керівник Секретаріату призначається президентом за пропозицією бюро Виконавчого комітету, яку має попередньо схвалити комітет.

Стаття 16

На всі зібрання ІКОМОС можуть запрошуватися спостерігачі від ЮНЕСКО, Міжнародного дослідницького центру зі збереження та реставрації культурних цінностей та інших міжнародних організацій, чії цілі подібні до цілей ІКОМОС.

Стаття 17

Грошові надходження ІКОМОС складаються:

- з членських внесків;
- з пожертвувань та заповіданого;
- з субсидій;
- з контрактів досліджень і надання послуг, згідно з положеннями статті 5;
- з інших джерел фінансування, схвалених бюро, яке має їх подавати на апробацію Виконавчому комітету.

VI. Юридична особа

Стаття 18

Виконавчий Комітет уповноважений вживати заходів, що їх він вважає корисними для того, щоб надати ІКОМОС статус юридичної особи в тих країнах, де він розгортає свою діяльність. Щодо третіх осіб ІКОМОС репрезентовано його президентом або, в разі його відсутності, одним із віцепрезидентів чи генеральним секретарем.

VII. Поправки

Стаття 19

Рішення про внесення поправок до Статуту можуть ухвалюватися лише Генеральною асамблеєю більшістю у дві третини голосів та лише після сповіщення членів ІКОМОС про проект поправки не пізніше як за чотири місяці до Генеральної асамблеї.

VIII. Розпуск

Стаття 20

Розпуск ІКОМОС може бути проголошено лише Генеральною асамблеєю більшістю у дві третини голосів та лише з правом передачі майна асоціації іншій організації, вказаній ЮНЕСКО.

IX. Мови

Стаття 21

ІКОМОС приймає як офіційні мови англійську, іспанську, російську та французьку. Робочими мовами є французька та англійська.

X. Набрання чинності

Стаття 22

Цей Статут було прийнято V Генеральною асамблеєю 22 травня 1978 року в Москві (СРСР).

Він набере чинності одразу після закриття вищезазначеної асамблеї.